

Univerzita Karlova v Praze
1.lékařská fakulta
Děkanát – Kateřinská 32, 121 08 Praha 2

**Oponentský posudek disertační práce Mgr. Evy Kravarové:
Psychosociální efekt bariatrických operací a spokojenost pacientů s operací.**

Předložená disertační práce se zabývá léčbou obezity chirurgickými prostředky a věnuje pozornost vlivu operace na vybrané oblasti pacientova života. Bariatrická chirurgie je relativně rychle se rozvíjejícím oborem medicíny, který rozšiřuje klasické přístupy v léčbě obezity a nabízí nová řešení, která jsou bezpečná a ekonomicky výhodná. Vzhledem k tomu, že jde o celkem nový medicínský trend, není zatím mnoho prací, které by vyhodnocovaly spokojenost pacientů s léčbou a vliv operačního zákroku na psychosociální fungování pacientů. Z těchto důvodů lze považovat předloženou práci za tématicky vysoce aktuální.

Vlastní práce má celkem 59 stran a 102 literárních odkazů., z toho je více než 75 z posledních 10 let, což dokumentuje nárůst zájmu o tuto medicínskou oblast.

Autorka rozděluje práci na 9 samostatných kapitol.

Po úvodu do tématu a stanovení výzkumných cílů, se v kapitole s názvem Obezita (kap.3) věnuje přehledu aktuálních znalostí o prevalenci obezity ve světě, shrnuje zjištěné hypotézy ohledně příčin vzniku obezity, přináší přehled komplikací a komorbidit obezity . Předkládá dále soupis terapeutických přístupů od klasické léčby (dietoterapie, pohybová léčba) , přes farmakoterapii a psychoterapii až po přehled všech bariatrických operačních postupů. V práci uvádí také souhrn důležitých prací, které byly publikovány v posledních letech a hodnotily efekt bariatrické léčby v různých zemích.

Neméně zajímavou kapitolou je následující kapitola s názvem Psychologické charakteristiky obézních (kap. 4 a 5). Přesto, že nebyla žádnými doposud provedenými studii zjištěna specifická osobnost obézního jedince, lze v různých pracích vystopovat určité osobnostní charakteristiky. Jejich včasné odhalení může ještě před operačním zákrokem vyčlenit ty jedince, u kterých by neměl být bariatrický zákrok doporučen, event. může odhalit ty, u kterých by měly být prováděny před léčbou intenzivnější psychologické konzultace.

Teoretický přehled zaujímá téměř dvě třetiny textu, takže by se mohlo zdát, že kvantitativně překrývá vlastní výzkumnou část (ta je na necelých 20 následujících stranách). Vzhledem k naprosto novým a aktuálním informacím z této oblasti medicíny, které nejsou v naší odborné literatuře zatím dostatečně publikovány, je sám tento přehled velmi důležitou a užitečnou částí celé práce. Navíc je nutné podtrhnout, že se autorce podařilo udržet text po obsahové i formální stránce velice konsistentní, takže není jen suchým výčtem různých literárních údajů, ale velice zajímavým a čtivým celkem.

Ve výzkumné části (kap. 6) autorka charakterizuje sledovaný vzorek, objasňuje metody práce, které zvolila. Upřednostnila sběr dat formou telefonického interview, které mělo charakter strukturovaného rozhovoru.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o posouzení subjektivní spokojenosti s provedenou operací, lze telefonické interview považovat za dostatečné (pacient projevil spokojenost nebo nespokojenost). Pokud jde o hodnocení vlivu operace na různé oblasti života, je použití strukturovaného rozhovoru sice možné, ale neposkytne zřejmě dostatek informací, jak se

projevilo například v hodnocení „zlepšení v oblasti partnerství“. Není dost jasné, zda všichni pacienti měli partnerský život, popřípadě je možné předpokládat, že někteří partnerský život neměli (ať před operací nebo po ní).

Naopak velmi zajímavou částí výzkumné práce je analýza té skupiny pacientů, kteří odmítli operaci, nejčastěji z osobních důvodů. Vzhledem k tomu, že autoři publikovaných zahraničních studií pozornost této skupině nevěnují, přináší analýza tohoto podsouboru nové poznatky a je zajímavou částí studie.

Kapitoly 7 a 8 zahrnují souhrn práce v anglickém jazyce a přehled literatury. V poslední kapitole (9.) přikládá Mgr. Kravarová seznam vlastních publikací, které dokumentují, že o tématu své disertační práce referovala na odborných fórech a publikovala v českém i zahraničním tisku.

Studie prokázala, že je magickou hranicí pro spokojenost s operací redukce hmotnosti 11 kg, a že pooperační komplikace (zvracení, jo-jo efekt) nezhoršují spokojenost se zákrokem.

Připomínky:

Přesto, že autorka uvádí, které dotazníky jsou pro hodnocení kvality života po provedené operaci vhodné, nevyužila pro objektivní hodnocení žádný s vysvětlením, že návratnost dotazníků je obvykle kolem 50%. Oponent dodává, že je někdy návratnost jen 30%, přesto je v zájmu objektivizace (a porovnáním s jinými studii), užití dotazníků velmi vhodné. Autorka si je ale této skutečnosti vědoma a v pasáži Limitace výzkumu – na ni sama upozorňuje.

Uvědomuje si rovněž další diskutabilní okolnost, kterou je relativně krátká doba, která uplynula od operačního zákroku (někteří byli hodnoceni jen 2 měsíce po zákroku !!).

Přes výše zmíněné připomínky lze konstatovat, že autorka velmi pečlivě zpracovala všechna získaná data a výsledky jsou vědecky akceptovatelnými závěry této pilotní studie.

Dotazy na disertantku:

1. Kolik pacientů nežilo v partnerském vztahu? Jsou známa demografická data (kolik vdaných, rozvedených, atd.)
2. Jaký je Váš názor na bariatrické zákroky u adolescentů (v zahraničí)?
3. Někteří autoři (např. Altfas) uvádějí, že mezi těmi, kteří selhávají po zákroku, jsou především lidé s ADHD (a dominantní impulzivitou). Jaká je Vaše zkušenost? Hodláte se v dalším sledování pacientů zaměřit na tyto možné souvislosti?
4. Proč byla zvolena „finančně nenáročná metoda /telefonické interview/, když byla studie podpořena dvěma granty (IGA MZ NS10045-4 a VZ 216 208 16)?

Závěr:

Vzhledem k rychlému rozvoji bariatrické chirurgie a její „cost effectiveness“, která je dána zejména výrazným zlepšením až ústupem komorbidit (diabetes mell. 2. typu, hypertenze, atd.), a současně vzhledem ke zvyšování počtu obézních jedinců, bude velmi nutné sledovat všechny psychologicko-psychiatrické souvislosti této chirurgické léčby. Předloženou práci Mgr. Kravarové lze považovat za první vlaštovku, první práci u nás, která

37

hodnotila psychologický efekt léčby. Přes některé připomínky, které byly vzneseny, lze práci určitě hodnotit kladně. Může být „startovacím polem“ dalšího psychologického, event. psychiatrického výzkumu takto léčených pacientů.

Předložená disertační práce prokazuje předpoklady Mgr. Evy Kravarové k samostatné vědecké práci a proto ji doporučuji k obhajobě. Doporučuji, aby jí byl po úspěšné obhajobě udělen titul PhD. za jménem dle § 47 Zákona o vysokých školách č. 111/98 Sb.

Olomouc 14.5.2011

Doc, MUDr. L. Stárková, CSc.